

การกำหนดคุณสมบัติล่าม : ศึกษากรณีที่เด็กและเยาวชนตกอยู่ในฐานะ ผู้ถูกกล่าวหา

ตามใจ บุญรัตน์พันธุ์*
รองศาสตราจารย์อัจฉริยา ชูตินันท์**

บทคัดย่อ

ด้วยเหตุที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติให้การสอบสวน การไต่สวนมูลฟ้อง หรือการพิจารณาให้ใช้ภาษาไทย แต่หากผู้ต้องหาและจำเลยนั้นไม่สามารถพูดและเข้าใจภาษาไทยอันเป็นภาษาที่ใช้ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี การคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญและหลักประกันสิทธิดังกล่าวนั้นก็ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ดังนั้นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 13 บัญญัติรองรับไว้ถึงสิทธิในการมีล่าม เมื่อพิจารณาถึงสิทธิการมีล่ามในกรณีเด็กและเยาวชนผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาและไม่สามารถเข้าใจหรือสื่อสารภาษาไทยได้ ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ทั้งมาตรา 70 และมาตรา 75 วรรคหนึ่ง นั้นบัญญัติให้ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนไม่สามารถสื่อสารหรือไม่เข้าใจภาษาไทยที่ใช้ในการสอบประวัติและสอบสวนในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจให้จัดหาล่ามให้โดยใช้วิธีการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 13 แต่ด้วยเหตุที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 13 นั้นเป็นวิธีการที่ใช้กับบุคคลทั่วไป และตามมาตรา 13 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้นก็ไม่มีกำหนดถึงคุณสมบัติของล่ามแต่อย่างใด นอกจากนี้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 บัญญัติถึงสิทธิในการมีล่ามเพียงแคในชั้นเจ้าพนักงานเท่านั้น ส่วนในชั้นพิจารณาของศาลกำหนดให้ใช้มาตรา 13 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยผลของมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะในการแก้ไข บัญญัติเพิ่มเติมกฎหมายในส่วนของการจัดหาล่ามตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 โดยแก้ไขทั้งมาตรา 70 และมาตรา 75 เพิ่มเติมบทบัญญัติเรื่องสิทธิในการมีล่ามลงในชั้นเจ้าพนักงานไว้โดยเฉพาะ โดยให้นำบทบัญญัติสิทธิในการมีล่ามในชั้นเจ้าพนักงานมาใช้ในชั้นศาลและบัญญัติเพิ่มเติมถึงเรื่องกำหนดคุณสมบัติล่ามโดยเทียบเคียงกับกรณีการกำหนดคุณสมบัติของผู้พิพากษา

* นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ ปริติ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

** ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

สมทบ ที่ปรึกษากฎหมาย หรือผู้ประนีประนอม ควรกำหนดคุณสมบัติเพิ่มเติมในด้านการรับการศึกษาของล่าม ความสามารถและความชำนาญด้านภาษา ด้านกฎหมาย และกำหนดหน่วยงานหรือองค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดหาล่าม และการฝึกอบรม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดมาตรฐานเดียวกันตลอดกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไม่ว่าจะเป็นชั้นเจ้าพนักงาน หรือชั้นพิจารณาในศาล เห็นควรจัดทำในรูปแบบของการจดทะเบียนชั้นบัญชีเป็นล่ามที่ได้รับการรับรองแล้ว โดยให้ล่ามที่จะมาปฏิบัติหน้าที่ในศาลได้นั้นจะต้องเป็นล่ามได้ชั้นทะเบียนแล้วเท่านั้น ซึ่งผู้ขอจดทะเบียนล่ามได้นั้นจะต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนที่จะเป็นล่ามได้ จึงจะสามารถยื่นขอจดทะเบียนได้

1. บทนำ

สิทธิของบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่กฎหมายบัญญัติขึ้นมารับรองและคุ้มครองบุคคลเหล่านี้ แม้บุคคลนั้นจะต้องตกอยู่ในฐานะของผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา ผู้นั้นก็ยังสมควรที่จะต้องได้รับความคุ้มครองเช่นกับบุคคลทั่วไปโดยถือว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์อันสำคัญที่พึงมี เมื่อผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาและจำเลยนั้นเริ่มเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาแล้วย่อมต้องถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพบางประการ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยไม่ว่าจะเป็นสิทธิรับรู้กระบวนการพิจารณาในชั้นต่างๆ หรือหลักประกันสิทธิในการต่อสู้คดี ด้วยเหตุที่การสอบสวนไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณาให้ใช้ภาษาไทย แต่การคุ้มครองสิทธิและหลักประกันสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาดังกล่าวนั้นจะไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้หากทั้งผู้ต้องหาและจำเลยนั้นไม่สามารถพูดและเข้าใจภาษาไทยอันเป็นภาษาที่ใช้ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี ดังนั้นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 13 ได้บัญญัติรับรองถึงสิทธิในการมีล่าม

การดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชนจึงมีเป้าหมายเพื่อให้การอบรมสั่งสอนและแก้ไขปรับปรุงตัวเด็กและเยาวชนซึ่งแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญาทั่วไป ดังนั้นเมื่อแนวทางการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดมีความแตกต่างกันย่อมส่งผลให้วิธีปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดมีความแตกต่างกันไปด้วย แต่เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 70 และมาตรา 75 นั้นบัญญัติให้ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนไม่สามารถสื่อสารหรือไม่เข้าใจภาษาไทยที่ใช้ในการสอบประวัติและสอบสวนในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจให้จัดหาล่ามให้โดยใช้วิธีการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 13 แต่ด้วยเหตุที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 13 นั้นเป็นวิธีการที่ใช้กับบุคคลทั่วไป และมาตรา 13 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้นก็ไม่มีกำหนดถึงคุณสมบัติของล่ามแต่อย่างใด นอกจากนี้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 บัญญัติถึงสิทธิในการมีล่ามเพียงแค่ว่าในชั้นเจ้าพนักงานเท่านั้น ส่วนในชั้นพิจารณาของศาล

กำหนดให้ใช้มาตรา 13 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยผลของมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

2. การคุ้มครองเด็กและเยาวชนผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา

2.1 เป้าหมายของการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชน

การดำเนินคดีอาญากับเด็กและเยาวชนแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญาทั่วไป กล่าวคือ การดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชนเป็นกรณีที่มีผู้ถูกกล่าวหาอันเป็นเรื่องของสภาพส่วนตัวของเด็กและเยาวชน มุ่งหวังที่จะให้การอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนนั้น ฉะนั้นการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชนจึงมีเป้าหมายเพื่อให้การอบรมสั่งสอนและแก้ไขปรับปรุงตัวเด็กและเยาวชน ซึ่งแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญาทั่วไป ดังนี้เมื่อแนวทางการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดมีความแตกต่างกันย่อมส่งผลให้วิธีปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดมีความแตกต่างกันไปด้วย ดังนั้นการใช้วิธีการลงโทษเด็กที่กระทำผิดเช่นเดียวกันกับผู้ใหญ่ที่กระทำความผิดย่อมไม่เป็นธรรมอย่างยิ่ง เนื่องจากว่าความจริงแล้วการที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นเพราะความไม่สมบูรณ์ในทางสภาพร่างกาย สภาพจิตใจ ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และไม่สามารถเล็งเห็นผลของการกระทำได้อย่างแท้จริง ทั้งในแง่ของเจตนาและการกระทำเด็กย่อมมีความยับยั้งชั่งใจน้อยกว่าผู้ใหญ่

2.2 สิทธิในการมีล่ามของเด็กและเยาวชนผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 70 และมาตรา 75 นั้นบัญญัติให้ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนไม่สามารถสื่อสารหรือไม่เข้าใจภาษาไทยที่ใช้ในการสอบปากคำและสอบสวนในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจก็ให้จัดหาล่ามให้ โดยใช้วิธีการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 13 และพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ได้กล่าวถึงสิทธิในการมีล่ามเพียงแค่ว่าในการสอบปากคำและสอบสวนในชั้นเจ้าพนักงานเท่านั้น ส่วนในชั้นพิจารณาของศาล กำหนดให้ใช้มาตรา 13 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยผลของมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

แต่ด้วยเหตุที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 13 นั้นเป็นวิธีการที่ใช้กับบุคคลทั่วไป ซึ่งการที่จะนำมาปรับใช้กับเด็กหรือเยาวชนนั้นควรจะต้องมีการเพิ่มเติม แก้ไข บทบัญญัติในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 และตามมาตรา 13 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้นก็ไม่มีกำหนดถึงคุณสมบัติของล่ามแต่อย่างใด ซึ่งการกำหนดคุณสมบัติของล่ามนี้เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะช่วยคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ยิ่งหากเป็นกรณีที่เด็กและเยาวชนตกอยู่ใน

ฐานะผู้ถูกกล่าวหาด้วยแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกำหนดคุณสมบัติของล่ามเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนยิ่งไปกว่าบุคคลทั่วไป

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบสิทธิในการมีล่ามและการกำหนดคุณสมบัติของล่ามในคดีอาญากับการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามกฎหมายของประเทศไทยและต่างประเทศ

จากการศึกษาสิทธิในการมีล่ามและการกำหนดคุณสมบัติล่ามในกรณีเด็กและเยาวชนผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาไม่สามารถเข้าใจหรือสื่อสารภาษาไทยได้ตามกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศออสเตรเลีย พบว่ามีความแตกต่างไปจากกฎหมายเด็กและเยาวชนของประเทศไทย ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

บทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในการมีล่ามและการกำหนดคุณสมบัติล่ามของประเทศสหรัฐอเมริกา มลรัฐแคลิฟอร์เนียกำหนดให้ในกรณีที่เด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในฐานะผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด และเด็กและเยาวชนนั้นไม่สามารถเข้าใจและสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ศาลจะต้องแต่งตั้งล่ามให้¹ ซึ่งการแต่งตั้งล่ามสำหรับเด็กและเยาวชนผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้แตกต่างไปจากกรณีทั่วไป ศาลจึงต้องแต่งตั้งล่ามที่มีคุณสมบัติและมีทักษะ ความรู้ความสามารถตามข้อกำหนดคุณสมบัติที่คณะกรรมการกฤษฎีกากำหนดไว้ให้แก่เด็กและเยาวชนผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด และเด็กและเยาวชนนั้นไม่สามารถเข้าใจและสื่อสารภาษาอังกฤษ เช่นเดียวกับการแต่งตั้งล่ามในศาลในกรณีทั่วไป

บทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในการมีล่ามและการกำหนดคุณสมบัติล่ามของประเทศออสเตรเลียโดยสิทธิในการมีล่ามไม่ได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่จะเป็นการตัดสินใจของผู้พิพากษาแต่ละคนโดยจะเป็นผู้ตรวจสอบว่าบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีนั้น ๆ มีความชำนาญในภาษาอังกฤษพอที่จะเข้าใจการพิจารณาคดีหรือไม่ หากศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าเด็กและเยาวชนผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาไม่สามารถสื่อสารและเข้าใจภาษาอังกฤษได้ ศาลจะต้องจัดหาล่ามให้ ซึ่งการแต่งตั้งล่ามสำหรับเด็กและเยาวชนผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้แตกต่างไปจากกรณีทั่วไป ดังนั้นศาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงต้องแต่งตั้งล่ามที่มีคุณสมบัติและมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และความประพฤติตามแนวทางที่ประมวลจริยธรรมและประมวลจรรยาบรรณได้กำหนดไว้

---

¹ Cal. Const. art.I, § 14.

In re Dung T, 160 Cal.App.3d 697, 708 (1984).

อนึ่ง เมื่อพิจารณาบทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในการมีล่ามและการกำหนดคุณสมบัติล่ามของทั้งประเทศสหรัฐอเมริกา มลรัฐแคลิฟอร์เนีย กับประเทศออสเตรเลีย จะเห็นได้ว่า กฎหมายของทั้งสองประเทศนั้นกำหนดให้ศาลต้องจัดหาล่ามให้แก่เด็กและเยาวชนผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา หากเด็กและเยาวชนนั้นไม่สามารถสื่อสารหรือเข้าใจภาษาอังกฤษ โดยล่ามจะต้องมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่แตกต่างกันไป หากเป็นประเทศสหรัฐอเมริกา มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ล่ามจะต้องมีคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการกฤษฎีกากำหนดไว้² ส่วนประเทศออสเตรเลีย ล่ามจะต้องมีทักษะ ความสามารถตามประมวลจริยธรรมและประมวลจรรยาบรรณ³ แต่บทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับในการมีล่ามและการกำหนดคุณสมบัติล่ามของประเทศไทย ไม่มีการกำหนดคุณสมบัติของล่าม หรือกำหนดทักษะ ความสามารถในด้านภาษาอย่างเช่นทั้งสองประเทศข้างต้น แม้จะมีประมวลจริยธรรมล่ามซึ่งมีการกำหนดหน้าที่ของล่ามไว้ในหลายๆ ข้อ แต่หน้าที่ที่กำหนดไว้เหล่านั้นต่างเป็นการกำหนดที่ไม่ชัดเจนและไม่เป็นรูปธรรมอย่างเพียงพอ ยกตัวอย่างเช่นกำหนดให้ล่ามจะต้องมีความรู้และความเข้าใจในภาษาที่แปลอย่างถ่องแท้ ซึ่งการวัดความรู้และความเข้าใจในภาษาที่แปลว่าตัวล่ามเองนั้นเข้าใจอย่างถ่องแท้หรือไม่นั้น ควรที่จะมีการทดสอบหรือเข้ารับการอบรมเพื่อที่จะได้เป็นผู้เชี่ยวชาญในภาษานั้นๆ ซึ่งการกำหนดให้มีการทดสอบหรือเข้ารับการอบรมจะเป็นสิ่งที่ยืนยันได้ถึง การผ่านมาตรฐานที่ได้กำหนดขึ้นมาได้อย่างเป็นรูปธรรม หรือการที่กำหนดให้ล่ามต้องแสดงหนังสือรับรองการฝึกอบรม ก็ไม่ชัดเจนว่าเป็นการอบรมหลักสูตรใด ใครเป็นผู้จัดขึ้น เป็นต้น

4. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 70 และมาตรา 75 นั้น บัญญัติให้ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนไม่สามารถสื่อสารหรือไม่เข้าใจภาษาไทยที่ใช้ในการสอบประวัติและสอบสวนในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจให้จัดหาล่ามให้ โดยใช้วิธีการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 13 แต่ด้วยเหตุที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 13 นั้นเป็นวิธีการที่ใช้กับบุคคลทั่วไป และมาตรา 13 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้นก็ไม่มีการกำหนดถึงคุณสมบัติของล่ามแต่อย่างใด นอกจากนี้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

---

² Government Code Section 68564

Government Code Section 68562. (d)

Government Code Section 68562. (e)

³ Code of Ethic

Code of Conduct

บัญญัติถึงสิทธิในการมีล่ามเพียงแค่นั้น ส่วนในชั้นพิจารณาของศาลกำหนดให้ใช้มาตรา 13 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยผลของมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 การดำเนินคดีอาญากับเด็กและเยาวชน (Juvenile Justice) มีแนวคิดแก้ไขฟื้นฟูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดเป็นการเฉพาะรายด้วยวิธีการค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของการกระทำความผิดซึ่งแตกต่างไปจากการดำเนินคดีอาญากับบุคคลทั่วไป (Criminal Justice) ที่มุ่งเน้นการลงโทษอันเป็นการดำเนินคดีแบบแก้แค้นทดแทนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ทนายความยังมีความเห็นว่าการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนไม่ถือว่าเป็นอาชญากรรม ดังนั้นในกรณีที่เด็กและเยาวชนผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดไม่สามารถสื่อสารหรือเข้าใจภาษาไทยได้จึงจำเป็นที่จะต้องมีการจัดหาล่ามให้ และควรที่จะต้องมีการกำหนดคุณสมบัติล่ามที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อเป็นการคัดกรองและตรวจสอบล่ามที่จะเข้ามาในกระบวนการพิจารณาว่าเป็นล่ามที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนที่ตกเป็นผู้ต้องหาและจำเลยนั้นเกิดประสิทธิผล

เพื่อให้สิทธิของเด็กและเยาวชนที่ตกอยู่ในฐานะผู้ถูกกล่าวหาได้รับความคุ้มครองยิ่งไปกว่าสิทธิของบุคคลทั่วไปในกรณีที่ผู้ต้องหาและจำเลยไม่สามารถพูดและเข้าใจภาษาไทยได้ จึงมีข้อเสนอแนะในการแก้ไข บัญญัติเพิ่มเติมกฎหมายในส่วนของการจัดหาล่ามตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ดังต่อไปนี้

1) โดยแก้ไขทั้งมาตรา 70 และมาตรา 75 โดยยกเลิกในกรณีที่บัญญัติว่า “...เด็กหรือเยาวชนไม่สามารถสื่อสารหรือไม่เข้าใจภาษาไทยก็ให้จัดหาล่ามให้...” และเห็นควรเพิ่มเติมบทบัญญัติเรื่องสิทธิในการมีล่ามลงในชั้นเจ้าพนักงานไว้โดยเฉพาะ โดยให้นำบทบัญญัติการจัดหาล่ามและการกำหนดคุณสมบัติของล่ามในชั้นเจ้าพนักงานมาใช้ในชั้นศาล ทั้งนี้เพื่อให้เกิดมาตรฐานเดียวกันทั้งกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นชั้นเจ้าพนักงานหรือชั้นศาล

2) เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติของล่ามโดยเทียบกับกรณีการกำหนดคุณสมบัติของผู้พิพากษาสมทบ ที่ปรึกษาทนาย หรือผู้ประนีประนอม โดยล่ามจะต้องมีความเชี่ยวชาญในภาษาไทยและภาษาที่ล่ามต้องทำการแปล ภาษามือ หรือการสื่อความหมายอื่น ๆ ต้องมีความเป็นกลาง ไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสีย ไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องใด ๆ กับคู่ความหรือพยาน ต้องได้รับการอบรมและฝึกปฏิบัติจนสามารถผ่านการทดสอบในเรื่องเจตนาารมณ์ของศาลเยาวชนและครอบครัว การพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยา การสังคมสงเคราะห์ และมีความสุขรอบคอบ ทัศนคติ อัจฉริยะ และความประพฤติเหมาะสมแก่การเข้าร่วมในการพิจารณาคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว และปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมล่ามอย่างเคร่งครัด

3) เห็นควรกำหนดหน่วยงานหรือองค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดหาล่าม หรือฝึกอบรม ทดสอบคุณสมบัติและความสามารถของล่าม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดมาตรฐานเดียวกันในทั้ง

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาไม่ว่าจะเป็นชั้นเจ้าพนักงาน หรือชั้นพิจารณาในศาล ดังนั้น ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะว่าองค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบมีหน้าที่ตั้งแต่ฝึกอบรม การทดสอบคุณสมบัติและความสามารถควรจะเป็นกองการต่างประเทศ สำนักงานยุติธรรม เนื่องจากในปัจจุบันนี้กองการต่างประเทศ สำนักงานศาลยุติธรรมได้คอยจัดหาล่ามเพื่อมาทำหน้าที่ในการพิจารณาคดีอาญาให้กับศาลต่างๆ อยู่แล้ว

4) เห็นควรจัดทำในรูปแบบของการทะเบียนขึ้นบัญชีเป็นล่ามที่ได้รับการรับรองแล้ว โดยให้ล่ามที่จะมาปฏิบัติหน้าที่ในศาลได้นั้นจะต้องเป็นล่ามได้ขึ้นทะเบียนแล้วเท่านั้น ซึ่งผู้ขอจดทะเบียนล่ามได้นั้นจะต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนที่จะเป็นล่ามได้ จึงจะสามารถยื่นขอจดทะเบียนได้ นอกจากนี้หากล่ามที่ได้จดทะเบียนประพฤติปฏิบัติตนไม่เหมาะสม เช่น ไม่มีความเป็นกลางในการทำหน้าที่ล่าม กระทำการหรือละเว้นกระทำการตามหน้าที่ของล่ามโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อจนเป็นเหตุให้เสียหายแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยอย่างร้ายแรง หรือไม่ถือปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมล่าม และการไม่ถือปฏิบัตินั้นเป็นเหตุให้เสียหายแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยอย่างร้ายแรง เป็นต้น ให้ผู้รับผิดชอบชื่อล่ามออกจากทะเบียนล่าม

บรรณานุกรม

- คณิต ฅ นคร. (2555). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (พิมพ์ครั้งที่ 8)*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
อัจฉริยา ชูตินันท์. (2552). *กฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็ก เยาวชนและคดีครอบครัว (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
อัจฉริยา ชูตินันท์. (2555). *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
ณรงค์ ใจหาญ. (2543). การคุ้มครองเด็กในการให้ปากคำในคดีอาญา, *ตุลพาห*, 47 (1), 5 – 29.
The Constitution of California
California Government Code
Evidence Act 1929 (SA) in Australia
Magistrates Court Act 1989 (Vic) in Australia
Defence Force Discipline Act 1982 (Cth) in Australia
Code of Ethic in Australia
Code of Conduct in Australia
Child Young and Families Act (Vic) in Australia
Children and Young People Act in Australia